

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

§. 2. Probatur Spiritus sancti divinitas ex Patribus trium priorum
sæculorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

sanct. c. 1. ² Non servit Spiritus, omnia autem serviunt: super omnia igitur Spiritus est, qui non servit sicut omnia. Non enim aliens aut potestati, aut juri subiectus est, sed sua libertatis est arbiter: siquidem omnia pro autoritate propria voluntatis dividens, sicut scriptum est, singulis prout vult.

Ut habere templum, seu in fidelibus habitare velut in templo. Nam dicitur 1. Cor. c. 6. *An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo?* Ex quibus verbis argumentatur pluribus locis S. Augustinus, ut lib. 2. contra Maximinum c. 11. *Quem dicimus, inquit, talem ac tantum; absit à nobis, ut eum negemus Deum, quod etiam per suum templum, quod nos ipsi sumus, citissime & facile ostenditur. Neque enim, nisi Deus noster esset, templum nos ipsos habere potuisset. . . . Quare tam fraudulenter egisti, ut unum horum commemorares, quod dictum est, Templum Dei estis, & alterum taceres, quod est, Corpora vestra templum in vobis est Spiritus sancti? Cur hoc fecisti, rogo te, nisi quia nullo modo posses argumentari, quomodo Deus noster non esset, qui templum nos ipsos haberet, quem sine dubio Deum cognosceremus, si ei templum de lignis & lapidibus per divinam scripturam facere juberemur?* Et lib. 3. c. 3. ubi sic ait: *Si religionem, qua colitur Deus, sicut dignum est, cogitares, multo plus esse cernereres, quod habet Spiritus sanctus templum, quam si eum legeres adoratum. Et homines enim à sanctis novimus adoratos. Templum vero non est factum ab hominibus, nisi aut vero Deo, sicut Salomon fecit; aut eis qui pro diis habentur, sicut Gentes, quæ ignorant Deum. Spiritus autem sanctus, quod cum magno honore de Deo dictum est, non in manufactis templis habitat, sed corpus nostrum templum est Spiritus sancti. Et ne corpora nostra contemnas, membra sunt Christi. Qualis ergo est Deus, cui templum edificatur & à Deo & de membris Dei? Vide S. Ambrosium lib. 3. de Spir. sanct. c. 13.*

3. Denique, divinitatem Spiritus sancti demonstrant illa Christi verba, Matth. c. 28. *Euntes ergo, docete omnes gentes, baptizantes eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Nam absque ullo discrimine annumeratur Patri & Filio. At certe Christus nunquam sic creaturam Deo annumerasset. Si creatam, inquit Theodoretus, naturam haberet Filius, aut sanctissimus Spiritus, non utique cum Creatore Deo numeraretur. Accusant enim illos divine litteræ, qui servierunt creaturæ præter Creatorem. Propterea & unigenitus Dei Filius homo factus est, ut ab hoc errore liberaret homines, ac Dei & creaturæ discrimen doceret. Porro cum adorationem creaturæ sustulerit, non utique creatam naturam adorare iussisset, Christus autem, loco citato, Patri & Filio Spiritum sanctum sic annumerando, utrique illum exæquavit, & cum utroque adorandum significavit. Sanctus igitur Spiritus non creatura est, sed cum Patre & Filio unus Deus Creator.

Præterea, cum Christus ait, *in nomine*, non, *in nominibus*, dicit Spiritum sanctum unius esse divinitatis cum Patre & Filio: non enim est trium nomen unum, nisi quia una trium divinitas est, nisi quia tres sunt unus Deus creator & sanctificator. *Iste unus Deus*, inquit S. Augustinus, *quia non in nominibus Patris, & Filii, & Spiritus sancti, sed in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Ubi unum nomen audis, unus est Deus: sicut de semine Abrahe dictum est, & exponit Paulus Apostolus: In semine tuo benedicentur omnes gentes: non dixit, in seminibus, tanquam in multis, sed tanquam in uno, & semine tuo, quod est Christus. Sicut ergo quia ibi non dicit, in seminibus, docere te voluit Apostolus, quia unus est Christus: sic & hic cum dictum est, in nomine, non, in nominibus, quomodo ibi, in semine, non, in seminibus, probatur unus Deus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. In nomine, dixit, inquit S. Ambrosius, non, in nominibus. Non ergo aliud nomen Patris, aliud nomen Filii, aliud nomen Spiritus sancti, quia unus Deus: non plura nomina, quia non duo dii, non tres dii.*

Denique Christus non minus attribuit Spiritui sancto regenerationem baptizati, quam Patri & Filio, adeoque non minus attribuit Spiritui sancto virtutem regenerandi, quam Patri & Filio. At virtus regenerandi non potest tam competere Spiritui sancto, quin ei tam competat divinitas. Ergo, &c. Item Christus apertè significat unam esse actionem, tribus personis communem, qua peccata condonantur, & sanctificatur is, qui baptizatur; adeoque significat unam esse virtutem condonandi peccata, & hominem sanctificandi, tribus personis communem. Non potest autem esse una ejusmodi virtus communis tribus personis, quin una & eadem sit trium personarum divinitas. Ergo, &c.

Porro omnia ferè momenta, quæ sumi possunt ex sacris litteris pro divinitate Spiritus sancti, S. Fulgentius lib. 3. ad Trasimundum c. 35. contrahit his verbis: *Dicatur igitur, si celorum virtutem potuit firmare, qui non est Deus: si potest vivificare, qui non est Deus: si potest in baptisimatis regeneratione sanctificare, qui non est Deus: si potest charitatem tribuere, qui non est Deus: si potest gratiam dare, qui non est Deus: si potest templum membra Christi habere, qui non est Deus: & digne Spiritus sanctus negabitur Deus. . . . Si hæc creature possibilis nunquam fuerunt, & inveniuntur in Spiritu sancto, que tamen soli competunt Deo, non debemus naturaliter diversum à Patre Filioque dicere, quem in operum potentia diversum non possumus invenire: ac sic ex unitate operis unitas est agnoscenda virtutis, & ex unitate virtutis, unitas substantiæ & deitatis.*

§. I I.

Probatur Spiritus sancti divinitas ex Patribus trium priorum seculorum.

1. S. Ignatius Martyr, in epistola ad Philippenfes, cujus quidem nec Eusebius, nec Hieronymus meminit, sed quam facilè ut genuinum Ignatii opus passim agnoscunt viri docti, ob styli similitudinem, & spiritum verè apostolicum, sicut observat Bellarminus in lib. de Script. Eccl. Ignatius, inquam, in hac epistola sic loquitur: *Si unus est universorum Deus Pater Christi, ex quo omnia, unus autem Dominus noster Jesus Christus per quem omnia; unus autem Spiritus, qui operatus est, & vim suam exercuit in Moïse, in Prophetis & Apostolis. . . . debet esse & una secundum Christum fides: unus enim Dominus, una fides, & unum baptisma: unus Deus & Pater omnium, & per omnia, & in omnibus. Unus igitur Deus & Pater, & non duo, neque tres: unus qui est, nec est alius præter ipsum, solus & verus. . . . unus Filius, Verbum, Deus. . . . unus autem & Paracletus. . . . Non itaque tres Patres, neque tres Filii, neque tres Paracleti, sed unus Pater, unus Filius, unus Spiritus sanctus. Quare & Dominus mittens Apostolos ad docendum omnes gentes, præcepit illis ut baptizarent in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, non in unum trinominem, neque in tres incarnatos, sed in tres ejusdem honoris. Ecce confiteatur tres personas, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum; tres, inquam, personas honore pares, adeoque & deitate: unde ait tres esse unum solum verum Deum, quia tres sunt unius & ejusdem veræ divinitatis: cum tres sint unius & ejusdem honoris.*

2. S. Justinus Martyr in apologia 2. Spiritum sanctum cum Patre & Filio conjungit in omnibus benedictionibus. Atque, inquit, in omnibus, quas offerimus, oblationibus, benedicendo laudamus factorem omnium per Filium ejus Jesum Christum, & Spiritum sanctum. At certe non sic conjungeret Justinus creaturam cum Creatore. Præterea, eandem vel similem benedicendi & laudandi factorem omnium formulam habemus; nec negari potest, eandem, quam nos per formulam illam profiteamur, fidem professos esse Justinum, & alios, de quibus loquitur, fideles. Nos autem profiteamur tres personas unius & ejusdem divinitatis.

Præterea, regenerationem baptizati æquè attribuit Spiritui sancto, ac Patri & Filio. *In nomine autem*, inquit,

Lib. 1. de
Div. Decret.

Tract. 6. in
Joan.

inquit, etiam Jesu Christi crucifixi sub Pontio Pilato, atque in nomine Spiritus sancti, qui per sacros vates pronuntiavit res Christi omnes, abluitur is, qui illuminatur. At certe vim regenerandi, sanctificandi, condonandi peccata, & illuminandi, non aequè attribueret creaturae ac Creatori Deo. Denique sic ait: *Pauca adicienda esse statimamus Atheos & sine Deo, impiosque nos non esse, qui conditorem hujus mundi colimus & Jesum Christum quod ipsius veri & singularis Dei Filium esse edocti sumus secundo loco, ac Spiritum propheticum tertio ordine, nos cum ratione venerari & colere demonstrabimus.* Hic de cultu latræ manifestè loquitur Justinus, quem à Christianis Patri, & Filio, & Spiritui sancto exhiberi testatur, & demonstrare intendit. At certè Justinus, & cum eo fideles alii, à cultu latræ exhibendo creaturæ alienissimi erant. Credebat igitur Justinus, & cum eo credebant fideles alii, Spiritum unum sanctum & verum Deum esse cum Patre & Filio: neque enim plures esse Deos credebant, sed unum tantum; sicut nec plures Deos adorabant, sed unum tantum.

Verborum igitur Justinus sensus hic est: Non sumus athei & sine Deo: nam colimus & adoramus Patrem rerum omnium conditorem, & cum eo Filium ejus, & Spiritum sanctum, quibuscum unus est & singularis verus Deus. Sic autem tres unum solum verum Deum colimus & adoramus, ut Patrem tamquam personam ordine primam, quia ingenuus est; Filium tamquam personam ordine secundam, quia à Patre genitus est; Spiritum sanctum tamquam personam ordine tertiam, quia à Patre & Filio productus est, colamus & adoremus.

3. Athenagoras in legatione pro Christianis docet, Patrem esse in Filio, & vicissim Filium in Patre, quia unam habent substantiam & virtutem cum Spiritu sancto. Unde omnia quæ à Patre facta sunt, per Filium, subintelligit, & Spiritum sanctum, facta sunt. *Ab ipsa (Filio) & per ipsum, inquit, facta sunt omnia, cum Pater & Filius unus sint: ita ut Filius sit in Patre, & Pater in Filio per unionem & potentiam Spiritus.* Et paulo inferius sic prosequitur: *Quis igitur non miretur, nos qui Deum Patrem predicamus, & Deum Filium, & Spiritum sanctum, ita ut & unionis eorum vim & ordinis distinctionem exponamus, impios & sine Deo homines vocari?* Hic autem licet non expresse Deum nominet Spiritum sanctum, ejus tamen divinitatem aperte agnoscit, confitendo substantiæ unitatem cum distinctione personarum, quam vocat distinctionem ordinis, quia fundatur in ordine, quem personæ habent inter se; ubi enim sunt primus, secundus, & tertius, ibi numerus est; & ubi numerus est, ibi realem intercedere distinctionem necesse est. *Nota.* Unionis nomine, substantiæ unitatem intelligit, sine personarum confusione.

4. S. Irenæus lib. 1. adversus hæres. c. 19. hæc habet. *Omnia per ipsum (Verbum) fecit Pater, sive visibilia, sive invisibilia, sive sensibilia, sive intelligibilia, sive temporalia, sive sempiterna: & ea omnia non per Angelos, neque per virtutes aliquas abscissas ab ejus sententia; nihil enim indiget omnium Deus; sed per Verbum & Spiritum suum omnia faciens, & disponens, & gubernans, & omnibus esse præstans.* Itaque juxta S. Irenæum, Deus Pater ad operandum ad extra non usus est ministerio ullius creature; & tamen per Verbum & Spiritum sanctum omnia fecit, omnia disposuit, omnia gubernavit, omnibus esse præstat. Ergo juxta S. Irenæum, Verbum & Spiritus sanctus non sunt creaturæ, adedque sunt verus Deus.

Item juxta S. Irenæum, Deus Pater ad mundi productionem, conservationem, & gubernationem, non indiget ministerio Angelorum, aut ullius alterius virtutis, abscissæ ab ejus sententia, hoc est, ullius alterius virtutis, quæ sit alterius ab eo substantiæ; quia scilicet ad hæc omnia sufficiunt ei Verbum & Spiritus sanctus. Atqui hæc ratio manifestè supponit Verbum & Spiritum sanctum neque Angelos esse, neque virtutes aliquas alterius & diversæ substantiæ à Patre. Ergo, &c.

Simonne Theol. Tom. I.

Mentem suam adhuc clariùs exponit S. Irenæus lib. 4. c. 37. ubi sic ait: *Non ergo Angeli fecerunt nos, nec nos plasnaverunt, nec Angeli poterunt imaginem facere Dei, nec alius quis, præter Verbum Domini, nec virtus longè absistens à Patre universorum. Nec enim indigebat horum Deus ad faciendum, quæ ipse apud se præstierat fieri, quasi ipse suas non haberet manus. Adeest enim ei semper verbum & sapientia Filius, & Spiritus, per quos & in quibus omnia libere & sponte fecit; ad quos & loquitur, dicens: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram; ipse à semetipso substantiam creaturarum, & exemplum factorum, & figuram in mundo ornamentorum accipiens. Cum enim dicit Deum Patrem habere manus suas, nempe Verbum & Spiritum sanctum, per quos & in quibus omnia facere potuit, & fecit, atque ita à semetipso substantiam & exemplar creaturarum accipere potuisse & accepisse, aperte significat Verbum & Spiritum sanctum esse de substantia Patris, sicut manus, seclusis imperfectionibus, sunt de substantia hominis, cujus sunt manus: atque virtutem Verbi & Spiritus sancti esse intrinsecè & substantialiter virtutem Patris, sicut virtus manuum, seclusis imperfectionibus, est intrinsecè, & substantialiter virtus hominis, cujus manus sunt. Sensit igitur unam esse substantiam Patris, Filii, & Spiritus sancti, adedque Spiritum sanctum unum esse Deum cum Patre & Filio.*

5. Clemens Alexandrinus lib. 1. Pæd. c. 6. sic loquitur: *Unus quidem est universorum Pater. Unum etiam Verbum universorum, & Spiritus sanctus unus, & ipse est ubique.* Quibus postremis verbis aperte negat Spiritum sanctum esse creaturam: de nulla enim creatura unquam dictum est, vel dici potuit, quod sit ubique. Præterea, immensitas est attributum soli Deo conveniens, adedque hoc ipso, quod Clemens Spiritui sancto immensitatem attribuit, illum ut verum Deum agnoscit.

6. Tertullianus lib. de pudicitia c. 21. confitetur trinitatem unius divinitatis, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum. Consentit S. Cyprianus in epist. ad Jubajanum, ubi ait Patrem, Filium, & Spiritum sanctum unum esse. Et Dionysius Romanus, ut ostensum est disp. 1. & Dionysius Alexandrinus, ut superius demonstratum est hac disp. a. 1. & Gregorius Thaumaturgus in expositione fidei, in qua proficitur trinitatem perfectam, quæ gloria & aternitate, ac regno atque imperio non dividitur, in qua non creatum quid aut servum, neque superinductum aliquid, & adventitium, quasi prius non existens, posterius verò adveniens. Addi potest Zeno Veronenis in sermone de fide, spe, & charitate, ubi charitatem alloquens, sic ait: *Tu in Spiritu sancto exultas. Tu cum in tribus una sis, nullo pacto divideris. At si in tribus personis charitas una est, unam etiam & voluntatem, & naturam, & substantiam esse, necesse est.*

§. III.

Probatum Spiritus sancti divinitas, ex Patribus quartis & sequentibus seculorum.

1. S. Hilarius non expresse quidem Deum nuncupat Spiritum sanctum, sed veram ei divinitatem attribuit æquivalentibus verbis, dum negat esse creaturam, & affirmat eum venire in consortium divinæ naturæ, lib. 1. de Trin. num. 36. ubi sic ait: *Dehinc consequens visum est, creationis nomine à fide, quæ nobis de unigenito Deo est, repudiato, ea quoque, quæ confessioni sancti Spiritus congrua ac religiosa essent, docere, ut ... neque jam per humani sensus sententiam Spiritum Dei inter creaturas quicquam auderet referre, quem ad immortalitatis pignus, & ad divinæ incorruptæque naturæ consortium sumeremus.*

Lib. 2. num. 4. graviter reprehendit eos, qui substantiarum diversitatem invehunt in sanctissimam Trinitatem. Jam verò quid mirum, ut de Spiritu sancto diversa sentiant, qui in largitore ejus creando & demutando, & abolendo, tam temerarii sunt

S

autho-